

Программаличи баянти.

Гъарил адамла гъамрулизиб сунела миллатла мезла къадри сегъуна сабил лебтасалра гъаичхъси саби. Илдала кумекличил сари адамтала сари-ургарти бархбасуни кадилзахъути, бяркъ ва багъудлуми кайсути, культураличи бегъбирути.

Мезла кумекличил сари чеалкӀути наслубани бегӀтала гъадатуни гӀерисути. «Гъайли саби дунъя бузахъуси» ибси халкъла айтуличибра якъинни саби жамигӀятла гъамрулизиб мезла къадри.

Миллатла мезлис «нешла мез» ирули бирар. Нешла мезличил сай дурхӀя бегӀ гъалав гъайикӀес вехӀирхъуси; илдачил сари виштӀаси дурхӀяла бекӀлизир цаибти пикруми алкӀути; илдала кумекличил саби гъамрула халаси гъунилис бехӀбихъуд кабирхъуси.

«Нешла мез» вегӀла миллатла бегӀлара къадричебси лишаннизи халдирути сари. Гъарил адамла миллат белгибирнила бекӀлибиубси лишанра миллатла мез ункъли далнилизиб саби.

Сунела миллатла мез ункъли дални гъарил адамла культурала чараагарси чебла саби. БегӀтала чараагарси чеблализи халбируси саби чула дурхӀнази нешла мез дагъахъни. Школала ва учительтала бекӀлидиубти мурадуназибадра ца саби нешла мез далахънила хӀянчи даимбарни. Илбагъандан саби школализиб нешла мез руркъяхъниличи халаси пикри бяхӀичиутира.

Дарган мез даргала халкъла мез сари, чулара Дагъиста ва Кавказла гъахӀцад цархӀилти мезаначил тухумдеш лерти.

Дарганти саби-ургаб гъайбикӀухӀели, радиолизир, театрлизир, газетаби-журналтазир, жузазир дузахъу даргала литературный мез. Илди, цабехӀла цабехли пикруми иргъесли, ирнила ва лукӀнила белгити низам-къяйдаличи далдикахъибти сари. Хъулчилизи ахъушала лугъат касили, цархӀилти лугъатунала цацадехӀ дугъбачил давлачердиахъубти литературный мезличил саби школабазиб даргала уршби-рурсби белкӀ-белчӀиличи бурсибирути.

Ишди программабала мурадра школабала 5-11 ибти классуназир даргала литературный мез дучӀахънила шайчирти тӀалабуни белгидарни ва илди мезличил дурхӀни-азадли гъайбикӀахъес ва лукӀахъес бурсибарни саби.

Дарган мезла хӀекълизирти гъахӀцад багъудлуми бучӀантани бехӀбихъудла: классуназирадал кайсути сари. Чедирти 5-11 классуназир кайсути багъудлуми гъалар касибтачи челушутти сари, гъатӀира дягӀудикӀахъули, тӀинтӀидикӀахъули, мурхъдикӀахъули.

Дарган мезла лерилра-сера дусрачир учительла пикрила дайлар диэс гъагӀнити хӀябал бяхӀичибиз, чулара ахирласи мурад ца сабси.

Цаибил бяхӀичибиз саби дурхӀни дарган мезла дугъбала хазналичил имцӀали тӀинтӀили тӀянишбарни, дугъби дузахъни, илхӀелира лугъатуназирад ва цархӀилти мезаназирад гӀерасибтира пикрилизи кайсули.

КӀиубил бяхӀичибиз саби деклар-деклар гъайла бутӀнала грамматикалати формабачила баянти тӀинтӀидикӀахъни, илди формаби ирнила ва белкӀла гъайлизир дархъли дузахъес дурхӀни бурсибарни. Ил шайчибси хӀянчира, гъалабси къяйда, къяббердни агарли бузахъес гъагӀниса саби, гъалар дечӀунти тикрардирули.

Илгъуна бяхӀичибизличил хӀянчи дурабуркӀули, дурхӀни бурсибарес гъагӀнибиркур дугъбазир гъар журала морфемаби дургахъес, илди девла чидил бутӀализир дирутил белгибирахъес, дугъби морфемабачи делхъахъес ва, деклар-декларти морфемаби цаладяхъили, сагати дугъби алкӀахъес.

ХӀябъибил бяхӀичибиз саби, ирнила ва белкӀла гъайличил чула пикри бархъли, гъаб-гӀергъили каргъахъес бучӀантазир бурсидешуни адикъни. Дарган мез дучӀахънила шайчиб дурхӀначил дурабуркӀуси хӀянчила замана ил мурад сархни ахирласи тӀалаб саби. Амма кӀелра гъаларти бяхӀичибиз пайдалахӀедарили, мез дагъес вирус ахӀен, гъанжи-къаркъа кадирхънили белгиси низам хъулчили хӀебуцили, юрт белшес хӀейруливан.